

รูปแบบความร่วมมือกับภาครัฐขององค์กรชุมชนในการลดความรุนแรง
สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
The Collaborative Model between Public Sectors and Community
Organizations to Decrease Violence in Unrest Areas of Southernmost Provinces

เฉลิมศักดิ์ บุญนำ^{1*} , อิศรภรณ์ รินไธสง^{2**} , อนูวัต สงสม^{3***}
Chaleomsak Bunnam^{1*} , Idsaratt Rinthaisong^{2**} , Anuwat Songsom^{3***}

¹สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
เลขที่ 15 ถนนกาญจนวนิชย์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110

¹Management Program, Faculty of Management Sciences, Prince of Songkla University
15 Karnjanavanich Road, Hat Yai District, Songkhla 90110

²ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
เลขที่ 15 ถนนกาญจนวนิชย์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110

²Department of Public Administration, Faculty of Management Sciences, Prince of Songkla University
15 Kanjanavanich Road, Hat Yai District, Songkhla 90110

³สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ
เลขที่ 140 ถนนกาญจนวนิช อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

³Business Management Program, Faculty of Economics and Business Administration, Thaksin University
140 Karnjanavanit Road, Muang District, Songkhla 90000

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) รูปแบบความร่วมมือที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติกับภาครัฐขององค์กรชุมชนในการลดความรุนแรงสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความร่วมมือกับภาครัฐขององค์กรชุมชนเพื่อการลดความรุนแรงสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ กลุ่มองค์กรชุมชนที่มีสถานภาพเป็นองค์กรจดทะเบียนทั้งในเขตเมืองและชนบท ประกอบด้วย ผู้นำ กรรมการ หรือสมาชิกกลุ่ม ผู้ได้รับมอบหมายจากตัวแทนองค์กร

* ผู้เขียนหลัก

E-mail: chaleomsak.bun@hotmail.com

** อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก (อาจารย์ประจำภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)

***อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ)

ชุมชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4 อำเภอ จังหวัดสงขลา เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) จำนวน 16 คน และวิธีการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) จำนวน 10 คน ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปผลการวิจัยดังนี้ 1) รูปแบบความร่วมมือที่กับภาครัฐกับองค์กรชุมชนในการลดความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 3 รูปแบบ คือ รูปแบบความร่วมมือแบบสั่งการ รูปแบบความร่วมมือแบบหุ้นส่วน และรูปแบบความร่วมมือแบบพันธมิตร 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความร่วมมือกับภาครัฐขององค์กรชุมชนเพื่อการลดความรุนแรงสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัจจัยการแสดงออกในเชิงอัตลักษณ์ ปัจจัยความเหมาะสมของนโยบาย และปัจจัยสภาพโครงสร้างทางสังคม

คำสำคัญ

รูปแบบความร่วมมือ การลดความรุนแรง พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

The purpose of this research were to study 1) the collaborative model between public sectors and community organizations to inhibit the insurgency in unrest areas of southernmost provinces 2) the factors regarding collaboration between government and community organizations to decrease the violence in the unrest areas of southernmost provinces. The key informants of this study were the community organizations registered in the urban and countryside. They consist of leaders, committees, or representatives of the community members who inhabit within three southernmost provinces, along with four districts in songkhla. Data were collected by implementing in-depth interview with sixteen people and focus group with ten people. Content Analysis. The following consequences will be summarized below: 1) The three collaborative models between public Sectors and community organizations to inhibit the insurgency in the unrest areas of southernmost provinces were commanding model, partnership model and alliance model. 2) The three factors as to collaboration between public sectors and community organizations to inhibit the insurgency in unrest areas of southernmost provinces were social structure, identity expression and appropriate policy.

Keywords

Collaborative Model, Decrease Violence, Southernmost Provinces

บทนำ

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและได้ทวีความรุนแรงมากที่สุดนับตั้งแต่ในช่วง พ.ศ. 2547 ดังกรณีเหตุการณ์ที่กรือเซะ จังหวัดปัตตานี เหตุการณ์ประท้วงที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ตลอดจนเหตุการณ์สังหารรายวัน ที่ยังเกิดขึ้นกระทั่งปัจจุบัน เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นดังกล่าวมีสาเหตุหลายด้าน ทั้งในเชิงสังคม เศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ และอัตลักษณ์ของประชาชนในระดับพื้นที่ จนกระทั่งนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และเชื่อมโยงไปสู่ปัญหาระหว่างประเทศ (Cheow, 2003 ; Jaikaew, 2010 ; Nakata, 2010 ; Rabasa & Chalk, 2012 ; Smith, 2004) เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นถึงในปัจจุบัน การดำเนินการตามนโยบายของภาครัฐในการลดความรุนแรงยังไม่ประสบความสำเร็จ ไม่สามารถก่อให้เกิดความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน ไม่สามารถสร้างความมั่นคงในการบริหารจัดการในการปกครองให้เป็นไปตามหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข ความพยายามของภาครัฐในการแก้ปัญหาดังกล่าวได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบการจัดระบบการบริหารเฉพาะระดับพื้นที่ การใช้นโยบายประนีประนอมกับกลุ่มผู้ก่อการร้ายระดับแกนนำ ภาครัฐได้ยึดหลักปฏิบัติการแก้ไขปัญหมาจากยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา สอดคล้องกับ Chaijaroenwatana, Kajornboon, Siammai & Jongrungle (2008) ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า ภาครัฐพยายามในการแก้ไขปัญหาโดยการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ มาตรการ และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาเชื่อมโยงในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเพื่อเป็นหน่วยงานเฉพาะกิจที่ทำงานแก้ไขปัญหแต่ไม่สามารถคลี่คลายปัญหาได้ สอดคล้องกับ Budget Policy and Planning Office, National Police Agency (n.d.) กล่าวถึง ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่สามารถแก้ไขปัญหาเชิงเดี่ยวจากหน่วยหนึ่งหน่วยใดเพียงหน่วยเดียว เพราะสภาพปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีรูปแบบปัญหาเชิงซ้อนที่แตกต่างจากสภาพพื้นที่ทางสังคม วัฒนธรรม ศาสนา อัตลักษณ์ และภาษา การปฏิบัติตามแนวทาง มาตรการ หรือโครงการต่าง ๆ ลักษณะพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความหลากหลายของชาติพันธุ์ มีวิถีวัฒนธรรมแห่งการดำเนินชีวิต และวิถีคิดที่สะท้อนการมีตัวตนแต่ในพื้นที่มีกลุ่มองค์กร สถาบันทางสังคม กลไกทางสังคมควรมีบทบาท และเกาะเกี่ยวกันในการพึ่งพาตนเองเป็นกลุ่มองค์กรชุมชน เข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อจัดการความขัดแย้งร่วมกับภาครัฐ และ Puang-ngam (2008) กล่าวว่า กลุ่มเป็นกระบวนการกลุ่ม จนพัฒนาสู่องค์กรชุมชน และความเป็นประชาสังคมในชุมชนและท้องถิ่น สอดคล้องกับ Mongkolnchaiarunya (1997) ระบุว่า กลุ่มเป็นการรวมพลังของคนจำนวนหนึ่งที่มีความคิดอุดมการณ์คล้ายกันเพื่อแก้ไขปัญหที่ประสบอยู่หรือร่วมกันกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่ง เพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามที่ตนและกลุ่มของตนปรารถนา

แนวคิดการสร้างความร่วมมือ (Collaboration) โดยคาดหวังให้มีการนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทาง และเครื่องมือให้แก่การบริหารจัดการสมัยใหม่ (Agranooff, 2006) ความร่วมมือ เกิดจากการสนับสนุนขององค์กรให้เกิดการได้เข้าถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งเอาไว้โดยการตัดสินใจเข้าร่วมมีอนั้นเกิดจากผู้นำขององค์กรนั้น ๆ และเป็นการพัฒนากิจกรรม/โครงการที่สร้างขึ้น โดยส่วนใหญ่แล้วความร่วมมือในลักษณะ

Collaboration นั้นเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร และเมื่อเกิดความร่วมมือระหว่างองค์กรขึ้นผลประโยชน์จะเกิดขึ้นตามมา (Vangen & Huxham, 2010) การทำงานร่วมกันต้องมีการกำหนดความชัดเจนและความเข้าใจในการแก้ไข ปรับปรุงการทำงานร่วมกัน (Byrne & Hansberry, 2007) คือ 1) การจัดลำดับความสำคัญของงาน พูดยุทธวิธีการทำงานร่วมกัน และวัตถุประสงค์การทำงาน 2) ควรมีการอธิบายวิธีการทำงาน ซึ่งการทำงานร่วมกันอาจมีวิธีการที่แตกต่างกันได้ แต่ยังสามารถทำงานร่วมกันได้ 3) มีการสร้างสถาบันสนับสนุนการทำงานร่วมกัน 4) มีการสร้างจุดแข็งของการทำงาน 5) มีการพัฒนาความเป็นเลิศ สร้างความเป็นมืออาชีพ 6) สามารถจัดการปัญหาความขัดแย้ง และ 7) ความร่วมมือไม่ได้หมายความว่าสำเร็จ การดำเนินการต่อไปถ้าไม่สำเร็จจะต้องหยุด ซึ่งการทำงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างยืดหยุ่น และเสริมสร้างการมุ่งสร้างความสำเร็จในการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน (สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี, 2550) และแนวความคิดในการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภาคประชาสังคมโดยทั่วไป โดย UNODCCP ได้เสนอไว้ว่า การที่จะสามารถดำเนินงานร่วมกับกลุ่มองค์กรชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น องค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากภาครัฐจำเป็นต้องมีแนวทางการปรับปรุงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับลักษณะขององค์กรชุมชนกลุ่มต่าง ๆ (Transparency International, 2004) การทำงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐต้องเปลี่ยนบทบาทจากการขึ้นนำควบคุมสังคม มาเป็นการให้ข้อมูล การแลกเปลี่ยนความรู้ ความเห็นร่วมมือกับภาคส่วนอื่น ๆ ของสังคมในการคิดเชิงยุทธศาสตร์ โดยอาศัยกระบวนการของความร่วมมือ ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการภาครัฐเพื่อการตอบสนองต่อผลประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริง (Denhardt & Denhardt, 2000)

ดังนั้น ความร่วมมือในการลดความรุนแรงในสถานการณ์ความไม่สงบได้ต้องอาศัยปัจจัยสู่ความสำเร็จที่ส่งผลต่อความร่วมมือในการทำงานเพื่อลดความรุนแรงด้วยความเข้าใจในอัตลักษณ์ ความตั้งใจ และมีความไว้วางใจร่วมกันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภาครัฐและองค์กรชุมชนร่วมมือในการทำงานด้วยการได้รับความร่วมมือจากประชาชนเพื่อการนำนโยบายไปใช้ในการปฏิบัติ และสามารถลดความรุนแรงในสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

วัตถุประสงค์

1. รูปแบบความร่วมมือกับภาครัฐขององค์กรชุมชนในการลดความรุนแรงสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความร่วมมือกับภาครัฐขององค์กรชุมชนเพื่อการลดความรุนแรงสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษารูปแบบและปัจจัยความร่วมมือกับภาครัฐขององค์กรชุมชนในการลดความรุนแรงสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากกลุ่มองค์กรชุมชนที่มีสถานภาพเป็นองค์กรจดทะเบียน ทั้งในเขตเมืองและชนบท ประกอบด้วย ผู้นำ กรรมการ หรือสมาชิกกลุ่มผู้ได้รับมอบหมาย ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จำนวน 16 คน วิธีการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) จำนวน 10 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แนวคำถามเกี่ยวกับลักษณะการสร้างความร่วมมือและปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความร่วมมือเพื่อการแก้ไขปัญหาในการลดความรุนแรงในพื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และมีการตรวจสอบข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์และสถานการณ์ที่ได้มีการวิจัย

ผลการวิจัย

1. บทบาทภาครัฐกับขององค์กรชุมชนนั้นมีลักษณะที่สำคัญมาจากด้วยสภาพพื้นที่สถานการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่พิเศษที่มีลักษณะการบริหารงานแบบรัฐอ่อนแอ ไม่สามารถจัดระเบียบสังคมตามเจตนารมณ์แห่งรัฐที่ต้องมีหน้าที่ดูแลความมั่นคง ชีวิตและความยุติธรรม ความเท่าเทียม สิทธิเสรีภาพของผู้คนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ตามแนวนโยบายแห่งรัฐและการบริหารงานที่รัฐพยายามมีบทบาทในการบริหารงานผ่านกลไกการทำงานเพื่อดูแลผู้คน แต่จากบทบาทในอดีตที่มีการกำหนดนโยบายของรัฐเพื่อการผสมกลมกลืนความเป็นชาติ นโยบายครอบครัวคนไทยมุสลิมมีความเป็นไทยที่จะลดความแตกต่างและความหลากหลายของวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ ภาษา จึงมีความรู้สึกต่อต้าน และเป็นการพัฒนาของการก่อตัวความขัดแย้ง และความรุนแรงที่เรื้อรังในพื้นที่ในปัจจุบันที่รัฐเข้ามาตรึงกฎหมายเข้าควบคุมจัดระเบียบ การใช้แนวคิดทางการทหารนำการเมือง จนกระทั่งได้ปรับแนวนโยบายเป็นการเมืองนำการทหารเพื่อการบริหารจัดการงานภาครัฐ พื้นที่ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ของการแก้ไขปัญหาจากเหตุการณ์ความไม่สงบนั้นเกิดจากความหวาดระแวงต่อภาครัฐและจากความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ภาครัฐต้องปรับนโยบายกลไกการบริหาร ยุบกองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหารที่ 43 และกลับมาสร้างหน่วยงานกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน. ภาค 4 สน.) และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ด้วยความผิดพลาดจึงกลับมาจัดตั้งกลไกการทำงานหน่วยงานทั้งสองเหมือนเดิม โดยแบ่งหน้าที่กองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค 4 สน.) ดูแลความมั่นคงและโครงการต่าง ๆ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ดูแลการพัฒนาสังคม แต่การบริหารจัดการพื้นที่มีบทบาทของหน่วยงานความมั่นคงเป็นการทำงานในแนวทางการยึดกฎหมาย พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร และพระราชกำหนดฉุกเฉิน ขาดความไว้วางใจต่อกันและไม่สามารถจัดสรรทรัพยากรให้เกิดความเป็นธรรมในพื้นที่ได้เท่าที่ควรจึงก่อให้เกิดการใช้อำนาจในพื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้กลุ่มองค์กรชุมชนเป็นกลไก

ที่อยู่ในระบบรัฐหรือพหุสังคม (Multiracial Society) ที่มีการต่อต้านในรูปแบบต่างๆ สะท้อนการตอบโต้ท้าทายของอำนาจรัฐ รัฐต้องปรับบทบาทมาเป็นพันธมิตรหุ้นส่วนในพื้นที่ที่การปฏิบัติจึงทำให้เกิดแนวความคิดในการรวมกลุ่มของผู้คนประชาชนในการดูแลด้านอาชีพ รายได้ สวัสดิการ เพื่อช่วยเยียวยาและปกป้องฐานทรัพยากรในพื้นที่จากการรวมตัวเป็นกลุ่มองค์กร เครือข่ายที่มีวัตถุประสงค์ เป้าหมายของกลุ่มองค์กรชุมชนโดยยึดโยงกับผู้คนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในสถานการณ์ที่รัฐไม่สามารถควบคุมจัดการให้หมดสิ้นได้ จึงมีความพยายามของภาครัฐในการจัดตั้งกลไกองค์กรที่มารองรับการทำงานให้กับหน่วยงานภาครัฐ และการมีกลไกองค์กร NGOs และภาคประชาชน ตลอดจนนักวิชาการ นักวิจัย หน่วยงานภายนอกจัดกลไกองค์กรมาเสริมงานของพื้นที่เพื่อหาแนวทางร่วมกับภาครัฐและการเข้ามาตรวจสอบกลไกการทำงานของรัฐในลักษณะความร่วมมือ เน้นการให้ความรู้ความเข้าใจและปกป้องสิทธิเสรีภาพสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ เพราะความรุนแรงในพื้นที่ที่มีการกระทำความรุนแรงทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งภาครัฐและความรุนแรงจากผู้ก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้น จากความร่วมมือกับภาครัฐขององค์กรชุมชนนั้นมีลักษณะการปฏิบัติร่วมกันในหลายรูปแบบ และเพื่อให้ความร่วมมือที่เกิดขึ้นเห็นเป็นรูปธรรมที่มีความชัดเจนจึงสามารถแบ่งรูปแบบความร่วมมือกับภาครัฐขององค์กรชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ดังนี้

1.1 รูปแบบความร่วมมือแบบสังการ ความร่วมมือแบบสังการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นความไม่เท่าเทียมกัน เป็นลักษณะของความร่วมมือขององค์กร เพื่อรองรับแนวนโยบายของรัฐในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และกิจกรรมที่ตอบสนองผลงานและการเป็นกลไกของการทำงานหนุนเสริมหน่วยงานภาครัฐ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพที่ได้รับการแนะนำส่งเสริมในการรวมกลุ่ม กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยกลุ่มเหล่านี้ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนอุดหนุนงบประมาณจากภาครัฐ และการให้ความรู้เพื่อการพัฒนาอาชีพ การฝึกอบรมและการเข้าร่วมกิจกรรมกับภาครัฐอย่างสม่ำเสมอ และในการเชิญภาครัฐให้เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม เช่น กิจกรรมพิธีการของหน่วยงานราชการให้เข้าร่วม พิธีการทางศาสนาและประเพณีวัฒนธรรมจะมีกิจกรรมการเข้าร่วมปฏิสัมพันธ์กับองค์กรชุมชน จึงเป็นกลุ่มภายใต้โครงสร้างของการอุปถัมภ์ของระบบราชการหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดการทำงานในด้านความสัมพันธ์ที่ช่วยเหลือต่อกลุ่มองค์กรชุมชนของภาครัฐในการดูแลคุณภาพชีวิตด้านการส่งเสริมอาชีพ รายได้ สวัสดิการ ซึ่งเป็นองค์กรที่อยู่ภายใต้การรับคำสั่งให้เข้าร่วมกิจกรรมของภาครัฐในพื้นที่ และสามารถระดมมวลชนในการทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอเพื่อการสนับสนุนการทำกิจกรรมด้านการพัฒนาคน ต้องทำงานตามงบประมาณ และมีองค์กรชุมชนบางกลุ่มที่ทำงานเข้มแข็งเพราะมาจากปัจจัยผู้นำที่มีอุดมการณ์ แต่บางครั้งผู้นำสวามิภักดิ์หลายใบ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มนาร้างพรุชิงกลุ่มสวัสดิการต่างๆ กลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มเกษตร นำไปสู่ความเชื่อมั่นและลดช่องว่างของการสร้างมวลชนแก้ไขปัญหา เกิดความเข้าใจชุมชนและเกิดความสัมพันธ์ของหน่วยงานราชการในการร่วมมือกับองค์กรชุมชน

1.2 รูปแบบความร่วมมือแบบหุ้นส่วน ความร่วมมือแบบหุ้นส่วนกับภาครัฐขององค์กรชุมชนเพื่อลดความรุนแรงในสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภาครัฐมอบหมายภารกิจบางส่วนให้กลุ่มองค์กรชุมชน และองค์กรภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการแทนรัฐได้ โดยมีกระบวนการมีลักษณะการบริหารองค์กรชุมชนที่มีการทำงานร่วมกันในลักษณะแบบปรึกษาหารือ

และมีการพึ่งพาหน่วยงานราชการน้อย มีการจัดตั้งองค์กรขึ้นมาเองจากความคิดเห็น อุดมการณ์ของสมาชิก และมีผู้นำที่ให้ความสนใจในการแก้ไขปัญหาและหาทางออกของอาชีพ รายได้ และสวัสดิการของสมาชิก กลุ่ม เพื่อเป็นการต่อรองทางเศรษฐกิจอันเป็นการร่วมระดมทรัพยากรในชุมชนเพื่อสิทธิความเท่าเทียมและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ หรือกิจกรรมป้องกันกลุ่มเสี่ยงพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชน การกำหนดอนาคตของชุมชนได้มีการรวมทุนและคน ทรัพยากร ทุนทางสังคมเข้าด้วยกัน และมาบริหารจัดการจนสร้างความเข้มแข็งและดึงคนอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานขององค์กรชุมชน เช่น ศูนย์ฟ้าใส เครือข่ายเยาวชนจังหวัดยะลา กลุ่มด้วยใจ สมาคมเยาวชนจิตอาสาปัตตานี สมาคมเด็กและเยาวชนเพื่อสันติภาพชายแดนใต้ (ลูกเหรียง) และสมาคมผู้หญิงเพื่อสันติภาพ สร้างความร่วมมือให้เป็นกลไกตรวจสอบและป้องกันสิทธิของผู้คน และหามาตรการเยียวยาหนุนเสริมนโยบายสันติภาพ เวทีพูดคุยกับการระดมความคิดเห็นเพื่อการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

1.3 รูปแบบความร่วมมือแบบพันธมิตร ความร่วมมือแบบพันธมิตรกับภาครัฐขององค์กรชุมชน เพื่อลดความรุนแรงในสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการร่วมใช้ทรัพยากรและความสามารถทางความคิด ความรู้ และการปฏิบัติในการลดผลกระทบจากความรุนแรงในสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ โดยมีกระบวนการลักษณะมีความเท่าเทียม ความคิดของกลุ่มที่มีความรู้ มีความคิดติดตามการเคลื่อนไหวของการทำงานภาครัฐและสิทธิมนุษยชนในการทำงานของกลุ่มวิชาการ กลุ่มประชาสังคม กลุ่มสื่อสาร เพื่อการแสดงแนวความคิด ความคิดเห็นของกลุ่มจะมีความอิสระ การตัดสินใจ และการให้คำปรึกษาต่อฝ่ายนโยบายของรัฐในการแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยศักยภาพและเป็นแกนนำที่มีอิทธิพลและบารมี ความเชื่อ เช่น ผู้นำ โต๊ะครู โต๊ะอิหม่าม และคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด นักวิชาการ นักวิจัยที่ทำงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีอิทธิพลต่อความคิด และการนำเสนอประเด็นปัญหาและแนวทางต่อหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่และต่อหน่วยงานนโยบายภาครัฐ ความสัมพันธ์ร่วมคิดวางแผนเพื่อการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความร่วมมือกับภาครัฐขององค์กรชุมชนเพื่อลดความรุนแรงสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกับภาครัฐขององค์กรชุมชนมีดังนี้

2.1 ปัจจัยสภาพโครงสร้างทางสังคม สภาพโครงสร้างทางสังคมของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วย การเมือง เศรษฐกิจ คุณภาพทางสังคม คุณภาพของการจัดการศึกษา ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้รับการบริหารจัดการที่เหมาะสมสอดคล้องกับคุณลักษณะของพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ และมีความสมดุลตามความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของคนมุสลิมในพื้นที่ มีความต้องการและทำให้เกิดการพัฒนาจากการได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมที่ไม่ขัดแย้งกับหลักการของศาสนาอิสลาม มีความกระจายรายได้อย่างทั่วถึงและการเคารพต่อสิทธิของคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2 ปัจจัยการแสดงออกในเชิงอัตลักษณ์พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะอัตลักษณ์เฉพาะต้องให้ความระมัดระวังอันอาจไปกระทบความรู้สึกของคนในพื้นที่ได้ ในการนำนโยบายใด ๆ ที่ต้องมาปฏิบัติในพื้นที่ จึงต้องให้ความสำคัญในเรื่องของอัตลักษณ์ที่เป็นลักษณะการประพฤติปฏิบัติตนของผู้นับถือศาสนา

อิสลาม การให้ความสำคัญกับนโยบายที่ต้องสอดคล้องกับการดำเนินวิถีชีวิตประจำวัน แต่นโยบายต่าง ๆ อาจไม่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์ในทุกพื้นที่อาจติดขัดเรื่องของการสื่อสารด้วยภาษาเฉพาะพื้นที่ ซึ่งสามารถแก้ไขได้ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องภาษา วัฒนธรรม ประเพณี รวมถึงการปฏิบัติตามหลักศาสนา การถือปฏิบัติตามหลักศาสนาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเป็นหลักยึดเหนี่ยวนำชีวิตผูกโยงไปสู่การสื่อสาร เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสังคมของพื้นที่ที่พหุวัฒนธรรมที่สามารถอยู่ร่วมกันในพื้นที่ได้อย่างสงบสุข

2.3 ปัจจัยความเหมาะสมของนโยบาย การแก้ไขปัญหาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและองค์กรชุมชน นั้นต้องอาศัยแนวนโยบายจากภาครัฐที่มาจากองค์กรชุมชน ภาคประชาสังคมในพื้นที่ร่วมกำหนด นโยบาย ภาครัฐปรับบทบาทการรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มคนในพื้นที่และนักวิชาการ นักวิจัยที่เสนอแนะ ทำให้ทิศทางการทบทวนนโยบายเริ่มปรับเปลี่ยนไปสู่ความร่วมมือ ต่อมาเมื่อเกิดความร่วมมือในการร่วมแก้ไขปัญหาเพื่อลดความรุนแรงในสถานการณ์ความไม่สงบอย่างระมัดระวัง ใช้กระบวนการร่วมมือระหว่าง ผู้เกี่ยวข้องจึงสามารถส่งผลในการแก้ไขปัญหาให้ลดระดับความรุนแรงลงได้และสร้างความพึงพอใจให้กับ ประชาชนในพื้นที่ นโยบายที่กำหนดเพื่อการแก้หรือลดระดับปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงควรมี การพิจารณาจากนโยบายที่สามารถปฏิบัติได้ และนโยบายนั้นต้องมีความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและ องค์กรชุมชนร่วมวิเคราะห์นโยบายนั้นด้วยกันอย่างจริงจัง หลังจากนั้นจึงมีการนำนโยบายที่มาจากความร่วมมือกัน ไปปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดตกลงร่วมกัน

2.4 ปัจจัยการสื่อสารขององค์กรชุมชนกับภาครัฐ องค์กรชุมชนมีการใช้สื่อเพื่อการประสานงาน กับภาครัฐในทุกรูปแบบตลอดเวลา สื่อที่เห็นอย่างชัดเจน คือ สื่อกระแสหลักที่สามารถใช้เพื่อการสื่อสาร ที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว รวมถึงสามารถใช้สื่อสารสร้างความเข้าใจในกระบวนการถ่ายทอดข้อมูลเพื่อการสร้าง การเคลื่อนไหว การระดมพลังเพื่อทำความเข้าใจกับทุกภาคส่วนโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง โดยมี รูปแบบการสื่อสารแบบการใช้วาจา สื่อสารโดยภาษา สื่อตัวบุคคลสามารถส่งผลในการสร้างความเชื่อถือ ความเชื่อมั่นในข้อมูลข่าวสารได้อย่างมากมาย สามารถโน้มน้าวใจได้อย่างดีและเกิดสัมฤทธิ์ผลได้อย่างชัดเจน การสื่อสารด้วยกิริยาท่าทาง สื่อความหมายด้วยท่าทางในประเด็นที่ต้องการสื่อสารต่อการต่อต้านความรุนแรง การใช้ความร่วมมือกับภาครัฐขององค์กรชุมชนในเวทีเจรจากระจายความเข้าใจ การสื่อสารพูดคุยเวทีสันติภาพ ขององค์กรชุมชนจึงเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดความเข้าใจ มีกระบวนการ และวิธีการลดความรุนแรง ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างได้ผล

อภิปรายผลการวิจัย

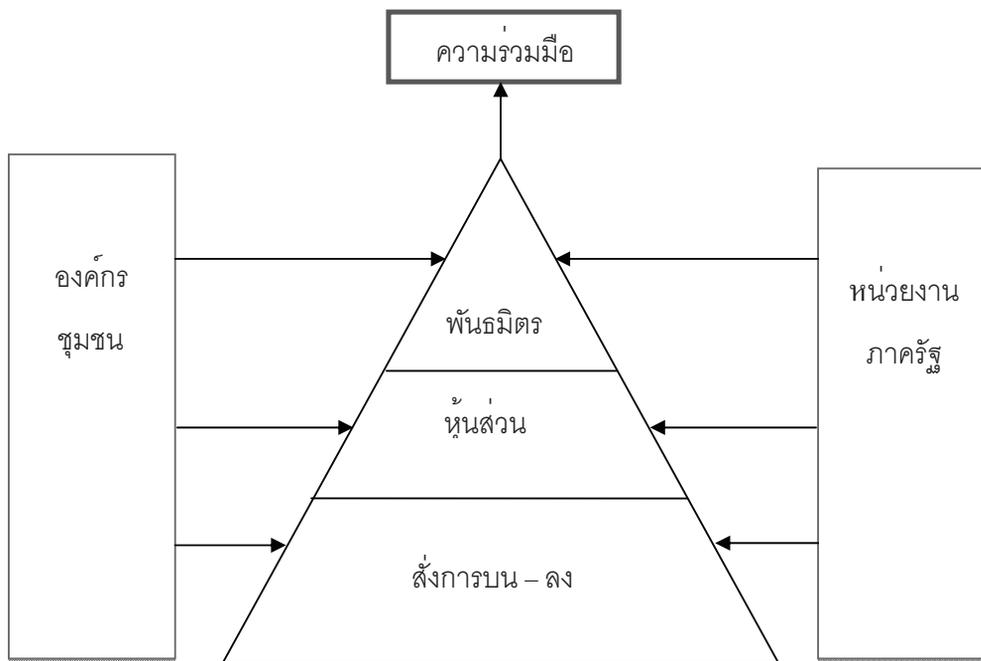
ความร่วมมือกับภาครัฐขององค์กรชุมชนในการลดความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถเกิดขึ้นได้และประสบความสำเร็จได้ไม่ยากด้วยความร่วมมือที่เกิดขึ้นจากภาครัฐผู้มีหน้าที่ดูแล ประชาชน และประชาชนในพื้นที่ทั้งที่อยู่ในรูปหน่วยงาน องค์กรที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวของผู้ที่มิเป้าหมาย อุดมการณ์ ทศนะร่วมกันที่เรียกว่า องค์กรชุมชน เพื่อร่วมกันให้ข้อคิดเห็น คำปรึกษาอย่างรอบด้าน จึงทำให้ เห็นช่องว่างของปัญหาและร่วมมือแก้ไขปัญหาความร่วมมือแก้ไขปัญหาอย่างมีหลักการเหตุและผล ซึ่งรูปแบบและปัจจัยที่ ส่งผลต่อความร่วมมือกับภาครัฐขององค์กรชุมชนในการลดความรุนแรงที่เกิดขึ้นพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ มีประเด็นน่าสนใจอภิปรายผลดังนี้

1. รูปแบบความร่วมมือที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติกับภาครัฐขององค์กรชุมชนในการลดความรุนแรงสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยความร่วมมือที่เกิดขึ้นในพื้นที่เกิด ขึ้นมาจากความตระหนักร่วมกันระหว่างองค์กรชุมชนกับภาครัฐที่ไม่สามารถลดความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กรชุมชนที่มีการรวมกลุ่มเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาที่มีเป้าหมาย ร่วมกัน องค์กรที่ชาวบ้านก่อตั้งขึ้นเอง ชาวบ้านรวมตัวกันสร้างขึ้นมา มีกรณีวิเคราะห์ปัญหา วิจัยปัญหาวิเคราะห์ทางเลือก และตัดสินใจทางเลือกได้ถูกต้อง โดยการมีองค์กรชุมชนและกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนขององค์กรชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับความยั่งยืนของสังคมชนบทและสังคมทั้งหมด การมีองค์กรชุมชนทำให้มีพลังเพิ่มขึ้น และมีความต่อเนื่องยั่งยืน โดยเป็นกลไกของการจัดการและการเรียนรู้ร่วมกัน เมื่อองค์กรชุมชนเข้มแข็ง จะเป็นการพัฒนาทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ การเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อมพร้อมกันไป การมีองค์กรชุมชนของชาวบ้าน ทำให้มีการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องโดยชาวบ้าน เพื่อชาวบ้าน ทำให้สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพื่อแก้ปัญหาความยากจนและปัญหาอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การสร้างแนวทางความร่วมมือลดความรุนแรง (ประเวศ วะสี, 2542) กระบวนการกลุ่ม จนพัฒนาสู่องค์กรชุมชน และความเป็นประชาสังคมในชุมชนและท้องถิ่น (Puang-Ngam, 2008) ลักษณะของกลุ่ม องค์กร ประชาสังคม คือ กลุ่มองค์กรขบวนการที่อิสระจากราชการ แต่เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ และกลุ่มองค์กรมีลักษณะเป็นองค์กรทั้งแบบปิด เน้นความเป็นระบบ ระเบียบหรือโครงสร้างที่ชัดเจนตามแนวทางการจัดองค์กรสมัยใหม่ และองค์กรแบบเปิด มีลักษณะยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ กิจกรรม กระบวนการ ตลอดจนจำนวนสมาชิก สมาชิกมีความรู้สึกมีส่วนร่วมหรือคุณค่าร่วมกัน รับประโยชน์และความเสี่ยงร่วมกัน มีความไว้วางใจระหว่างกันและกัน (Boonsuaykhwan, 2006) โดยการทำงานเพื่อไปสู่การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการศึกษาในต่างประเทศใช้เป็นแนวทางการแก้ปัญหาความรุนแรงด้วยวิธีการสร้างความร่วมมือซึ่งมีองค์กรชุมชนที่สามารถสะท้อนการนำมาประยุกต์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น ประเทศอินโดนีเซีย (อาเจะห์) ความขัดแย้งเกิดขึ้นจากการขาดความยุติธรรมในการจัดสรรทรัพยากร และเรื่องราวประวัติศาสตร์ในอดีตที่ผ่านมา จึงเกิดการสร้างความร่วมมือแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นร่วมกันจากเจตจำนงทางการเมืองที่ต้องการจะปรองดอง มีการพูดคุยร่วมกัน และกระบวนการหาทางออกร่วมกันเพื่อสร้างความชอบธรรมและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย สร้างภาพอนาคตร่วมกัน และการสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในการผลักดันสันติภาพ และประเทศวันดาเกิดความขัดแย้งด้วยนโยบายจักรวรรดินิยม เน้นการแบ่งแยกดินแดน และการปกครองที่ไม่เป็นธรรมของชาวฮูตูกับชาวตุตซีจึงเกิดการสร้างความร่วมมือแก้ไขปัญหาความขัดแย้งขึ้นด้วยการผลักดันให้เกิดความเป็นเอกภาพและปรองดองโดยแสวงหาความร่วมมือจากเครือข่ายในสังคม เป็นต้น (สถาบันพระปกเกล้า, 2556)

ดังนั้น ความร่วมมือกับภาครัฐขององค์กรชุมชนในการลดความรุนแรงมีหลายรูปแบบ และรูปแบบความร่วมมือที่ค้นพบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 3 รูปแบบ คือ รูปแบบความร่วมมือแบบตั้งการ รูปแบบความร่วมมือแบบหุ้นส่วน และรูปแบบความร่วมมือแบบพันธมิตรอันมาจากการทำงานเพื่อการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ แต่ละรูปแบบเป็นการแก้ไขปัญหาที่มีความเหมาะสมกับเป้าหมายของกลุ่ม ซึ่งกลุ่มองค์กรชุมชน

เกิดขึ้นมากมายเพื่อต้องการร่วมสร้างสำนึก ตระหนักต่อสถานการณ์พื้นที่ พร้อมร่วมตื่นตัวเข้าร่วมหาความรู้ เรียนรู้ สร้างกระบวนการเชื่อมโยงการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ประชาชนทุกคนร่วมเคลื่อนไหวสร้างพลังให้เกิดขึ้นเพื่อปฏิเสธความรุนแรง จึงจะสามารถทำให้ผู้ที่รอก่อเหตุไม่กล้าเคลื่อนไหวให้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรง เพราะโอกาสถูกจับได้มีสูง แต่ต้องอาศัยพลังประชาชนร่วมกันในการสื่อสารต่อสาธารณะ การเคลื่อนไหวของกลุ่มเพื่อปิดช่องโหว่ที่อาจเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงได้อย่างประสบความสำเร็จ ประชาชนสามารถเป็นตาจับประรดให้กับพื้นที่ร่วมกับภาครัฐ ความร่วมมือนี้เป็นความร่วมมือระหว่างองค์กร (Agranoff & McGuire, 2003) มีดังนี้ 1) Jurisdiction-Based Management Model คือ การสร้างความร่วมมือแบบเปิดโอกาสให้องค์กรจากภาคส่วนต่าง ๆ 2) Abstinence Model คือ การสร้างความร่วมมือในรูปแบบของความพยายามปกป้อง ป้องกันตนเองไม่ให้ถูกนำไปรวมเข้าไปในกระบวนการ 3) Top-Down Model คือ การสร้างความร่วมมือ (Collaboration) กับองค์กรที่อยู่ในระดับต่ำกว่า หรืออยู่ในระดับล่างลงไป 4) Donor-Recipient Model คือ การสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรที่รับบทบาทเป็นผู้ให้ทุนสนับสนุนเพื่อการดำเนินงานขององค์กรที่รับบทบาทเป็นผู้รับทุน 5) Reactive Model คือ การสร้างความร่วมมือ (Collaboration) แบบครั้งคราว และ 6) Contented Model คือ การสร้างความร่วมมือแบบจกขวยโอกาส โดยผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือกับภาครัฐขององค์กรชุมชนในการลดความรุนแรงสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1: รูปแบบความร่วมมือกับภาครัฐขององค์กรชุมชน
ที่มา: ประยุกต์จาก Agranoff & McGuire (2003)

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความร่วมมือกับภาครัฐขององค์กรชุมชนเพื่อการลดความรุนแรง สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ความสำเร็จของความร่วมมือที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ความรุนแรงเป็นความพยายามมากกว่าปกติ ยุทธวิธี ยุทธศาสตร์ที่นำมาใช้เพื่อการแก้ไขปัญหาความรุนแรง ให้ลดน้อยลง โดยปัจจัยสำคัญที่สามารถส่งผลต่อการสร้างความร่วมมือนำไปสู่การลดความรุนแรงที่มีความสัมพันธ์กัน คือ 1) ปัจจัยสภาพโครงสร้างสังคม 2) ปัจจัยการแสดงออกในเชิงอัตลักษณ์ 3) ปัจจัยความเหมาะสมของนโยบาย และ 4) ปัจจัยการสื่อสารขององค์กรชุมชนกับภาครัฐ ดังประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

2.1 ปัจจัยสภาพโครงสร้างทางสังคม โดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ที่มีสภาพโครงสร้างทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับบริบทพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ประวัติศาสตร์ยาวนานสะสมความเป็นตัวตน อัตลักษณ์ถิ่นของตนเองชัดเจน การเมือง เศรษฐกิจ คุณภาพสังคม คุณภาพการจัดการศึกษา และ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม สภาพโครงสร้างทางสังคมที่รัฐควรมีบทบาทในการสร้างความมั่นคงในการบริหารจัดการ โครงสร้างทางสังคมเพื่อสร้างความมั่นคง การให้บริการสาธารณะกับประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยการกระจายทรัพยากรในพื้นที่เพื่อก่อให้เกิดความเท่าเทียม ความเสมอภาค ให้โอกาสแก่ประชาชนทั้งโอกาสทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา สอดคล้องกับ กรมยุทธศึกษาทหารบก (2549) กล่าวถึงการก่อความไม่สงบนั้นขึ้นอยู่กับประเภทของเหตุการณ์และเงื่อนไขทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2555) กล่าวว่า ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างจริงจังและเร่งด่วน โดยชีวิตได้จากโอกาสการได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอันเกิดจากความไม่สงบในพื้นที่มาช้านานและต่อเนื่อง อีกทั้งในส่วนของรายได้ของประชาชนยังคงอยู่ในระดับต่ำ รวมถึงการเพิ่มคุณภาพและโอกาสทางการศึกษาของประชาชนในพื้นที่

2.2 ปัจจัยการแสดงออกในเชิงอัตลักษณ์ การแสดงออกในเชิงอัตลักษณ์การแสดงตัวตนในความเป็นคนมุสลิมมลายู เป็นการบ่งบอกถึงรากเหง้าความภาคภูมิใจที่ต้องการแสดงออกว่ามีคนมุสลิมมลายู อยู่และมีวัฒนธรรมความเชื่อและศรัทธาต่อหลักศาสนายึดเหนี่ยวจิตใจร่วมมือการทำงานด้วยการให้เกียรติ การเคารพที่มีต่อกันด้วยวิถีชีวิต ภาษาการสื่อสารและวัฒนธรรมการดำรงชีวิต สอดคล้องกับ Connor (2009) Croissant (2005 ; Keet (2005) Manyin, Chanlett-Avery, Cronin, Niksch & Vaughn (2004) ; Smith (2004) กล่าวถึงพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการแสดงออกในเชิงอัตลักษณ์ของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะที่เฉพาะแสดงให้เห็นได้จากวิถีชีวิต ภาษาการสื่อสารและวัฒนธรรมการดำรงชีวิต ซึ่งประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีความเชื่อ การถือปฏิบัติตนตามหลักศาสนาอย่างเคร่งครัด มีการสื่อสารด้วยภาษามลายู แสดงออกซึ่งความเป็นตัวตน อัตลักษณ์เฉพาะ ซึ่งมีความแตกต่างทางภาษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

2.3 ปัจจัยความเหมาะสมของนโยบาย การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการควบคุมกลยุทธ์สำหรับ กระบวนการวิเคราะห์นโยบายนั้นมีความสำคัญอย่างมากเพื่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ เกิดประสิทธิภาพ สร้างความคุ้มค่าสูงสุด บูรณาการในการทำงาน ยึดหลักการมีส่วนร่วมโดยคำนึงถึงวัฒนธรรม วิถีชีวิต และ พระบรมราชาบาท เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา พิจารณานุเคราะห์ที่เข้าปฏิบัติงานในพื้นที่ สร้างขวัญกำลังใจเป็นพิเศษ

โดยต้องมีกระบวนการวิเคราะห์นโยบายที่เหมาะสมได้ และสามารถนำไปสู่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อการนำไปใช้ในการปฏิบัติได้ สอดคล้องกับ Mondy, Sharplin & Flippo (1988) กล่าวว่า นโยบาย คือ แนวทางที่กำหนดไว้ล่วงหน้า (Predetermined Guide) ซึ่งกำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นทิศทาง (Direction) ในการตัดสินใจ เช่นเดียวกับ Higgins & Vincze (1986) เน้นว่านโยบาย คือ การแนะนำอย่างกว้าง ๆ (Broad Guidance) ซึ่งมีขึ้นเพื่อให้เกิดความแน่ใจในการกำหนดวัตถุประสงค์ และความสำเร็จของการวางกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการควบคุมกลยุทธ์ และศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (2558) ระบุว่า นโยบาย การบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555 - พ.ศ. 2557 โดย 1) นำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” การจัดการความขัดแย้ง และการสร้างความรัก ความสามัคคี ความสมานฉันท์ และความสงบสุข ของประชาชน 2) ดำรงนโยบายการเมืองนำการทหารและใช้พลังทางสังคมในการมุ่งปรับเปลี่ยนทัศนคติ ยึดมั่น “แนวทางสันติวิธี” 3) ส่งเสริมมาตรการลดความหวาดระแวงและเพิ่มความร่วมมือระหว่างรัฐ กับประชาชน รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจและพัฒนาทักษะการเผชิญหน้าความขัดแย้งด้วยสันติวิธี เปิดพื้นที่เพื่อส่งเสริมการพูดคุยระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในระดับชุมชน อย่างต่อเนื่อง

2.4 ปัจจัยการสื่อสารขององค์กรชุมชนกับภาครัฐ องค์กรชุมชนมีการใช้สื่อเพื่อการสื่อสารกับ ภาครัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกรูปแบบและตลอดเวลา คือ สื่อกระแสหลักที่สามารถใช้เพื่อ การสื่อสารที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว รวมถึงสามารถใช้สื่อสารสร้างความเข้าใจในกระบวนการถ่ายทอดข้อมูล เพื่อการสร้างการเคลื่อนไหว การระดมพลังเพื่อทำความเข้าใจกับทุกภาคส่วน สอดคล้องกับ Berlo (1960) แบ่งการสื่อสารออกเป็น 4 ส่วน คือ ผู้ส่งสาร (Source) ข่าวสาร (Message) ช่องทางการสื่อสาร (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) และ Almond & Powell (1978) ระบุว่า การสื่อสารทางการเมือง เป็นหน้าที่พื้นฐาน หนึ่งของระบบการเมืองเพื่อการดำรงไว้ซึ่งโครงสร้างของระบบการเมือง และเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมือง ในกระบวนการกล่อมเกลางานการเมืองแม้จะไม่ได้เปลี่ยนแปลงทัศนคติแต่ก็ก่อให้เกิดความร่วมมือ

อย่างไรก็ตาม ควรจะมีกลไกความร่วมมือคณะทำงานภาครัฐและองค์กรชุมชน มีตัวแทนทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมโดยมาจากองค์กรที่มีลักษณะแบบสังการ พันธมิตร และหุ้นส่วน เข้ามาเป็นภาคีการทำงาน ร่วมกัน สร้างแผนงาน ยุทธศาสตร์ ประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน มีการทำงานร่วมกันแบบหลวม ๆ เพื่อ การแก้ไขปัญหา ลดความรุนแรงให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ในท้องถิ่น โครงสร้างทางสังคม นโยบายและ การสื่อสารให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุป

ความร่วมมือที่เกิดขึ้นนำไปสู่การปฏิบัติการเพื่อการแก้ไขปัญหาลดความรุนแรงในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ลักษณะให้คำปรึกษาหารือ ให้ความช่วยเหลือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ลดความรุนแรงในพื้นที่ทั้งในรูปแบบความร่วมมือแบบสังการ ความร่วมมือแบบหุ้นส่วน และความร่วมมือ แบบพันธมิตรล้วนแล้วแต่สามารถสร้างกระบวนการกิจกรรมร่วมกันทั้งจากภาครัฐและองค์กรชุมชน

เพื่อสร้างความเข้าใจ ก่อให้เกิดความตระหนักต่อปัญหาความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน จึงทำให้องค์กรชุมชนร่วมเป็นหูเป็นตา สื่อสารข้อมูลต่อภาครัฐ รัฐได้รับข้อมูลที่ถูกต้องนำไปสู่การแก้ไขปัญหา โดยอาศัยปัจจัยโครงสร้างทางสังคม การแสดงออกเชิงอัตลักษณ์ ความเหมาะสมของนโยบาย และการสื่อสารขององค์กรชุมชนกับภาครัฐ มีความสัมพันธ์กับความร่วมมือกับภาครัฐขององค์กรชุมชนเพื่อการลดความรุนแรง สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การร่วมกิจกรรมโครงการในรูปแบบความร่วมมือลดความรุนแรงของสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องใช้การสร้างกระบวนการสันติภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ความรุนแรงลดลงและไม่กลับมารุนแรงเพิ่มมากขึ้น โดยองค์กรชุมชนพื้นที่ที่มีความเคลื่อนไหวตามความต้องการของกลุ่มองค์กรชุมชนร่วมกับภาครัฐ

ดังนั้น จากการศึกษาความร่วมมือกับภาครัฐขององค์กรชุมชนเพื่อการลดความรุนแรงในสถานการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะกระบวนการทำงานด้วยรูปแบบความร่วมมือภายใต้แนวคิด “สังคมนำ การเมืองตาม ทหารหนุน” คือ 1) สังคมการขับเคลื่อนงานด้วยกลุ่มองค์กรชุมชนทางสังคม เป็นกลไกสร้างความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันในรูปแบบการพูดคุย การสนทนาแบบซุรอร Road Map ตามหลักการอาซุรอรสันติภาพ และสร้างพื้นที่กลาง 2) การเมืองตาม คือ ให้มีการพูดคุย เจรจาต่อรองเพื่อหาทางออกของปัญหาอย่างเปิดเผยและในทางลับมีการพูดคุยกับกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ โดยการพูดคุยสันติภาพและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมพัฒนาเข้ามาเป็นตัวเป็นผู้หลงผิดไม่มีคดีความ และไกล่เกลี่ยตามหลักยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ สนทนาให้ภาครัฐและองค์กรชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมโดยให้การส่งเสริมสนับสนุนอำนาจ 3) ทหารหนุน คือ ดูแลรักษาความปลอดภัยและปฏิบัติการที่จำเป็นในการจับกุมกรณีผู้กระทำความผิดซึ่งการตรวจสอบพิสูจน์หลักฐาน และกดดันในพื้นที่ของการปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดการจำกัดพื้นที่ในการปฏิบัติการความรุนแรง

เอกสารอ้างอิง

- กรมยุทธศึกษาทหารบก. (2549). **การก่อความไม่สงบ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมยุทธศึกษาทหารบก.
- ประเวศ วะสี. (2542). **เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม**. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- ศูนย์การเฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. (2558). **นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555-2557**. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2558, จาก <http://www.deepsouthwatch.org/node/3018>.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2555). **รายงานวิจัยการสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. (2550). **รายงานการศึกษาเบื้องต้นที่แสดงถึงผลการศึกษารูปแบบการพัฒนาระบบราชการที่ดีของประเทศต่างๆ และแนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการภาครัฐใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของการพัฒนาระบบราชการไทย**. [อัดสำเนา]. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี.
- เสริมศักดิ์ วิสาลาภรณ์. (2555). **รายงานวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้**. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

- Agranoff, R. (2006). Inside collaborative networks: Ten lessons for public managers [Special issues]. *Public Administrative Review*. 66(s1), 56-65.
- Agranoff, R. & McGuire, M. (2003). *Collaborative Public Management: New Strategies for Local Government*. Washington, D.C.: Georgetown University Press.
- Almond, G. A. & Powell, G. B. (1978). *Comparative Politics: System, Process, and Policy*. Boston: Little, Brown.
- Berlo, D. K. (1960). *The Process of Communication: An Introduction to Theory and Practice*. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Boonsuaykhwan, N. (2006). *Civil Society Practice in Using State Power in Pakpanang Basin, Nakhon Si Thammarat*. Program of Doctor of Philosophy in Politics. Ramkhamhaeng University. [in Thai].
- Budget Policy and Planning Office, National Police Agency. (n.d.). *Insurgency in Three Southernmost Provinces*. n.p. : n.p. [in Thai].
- Byrne, A., & Hansberry, J. (2007). Collaboration: Leveraging resources and expertise. *New Directions for Youth Development*. 2007(114), 75-84.
- Chaijaroenwatana, B. ; Kajornboon, S. ; Siammai, D. & Jongrungrrote, W. (2008). *The Study of Policy, Measure, and Solution to Prevent Insurgent Problems and Development in Southernmost Provinces*. Prince of Songkhla University: Research Funded by National Research Council of Thailand. [in Thai].
- Byrne, A. & Hansberry, J. (2007). Collaboration: Leveraging resources and expertise. *New Directions for Youth Development*. 2007(114), 75-84.
- Cheow, E. T. C. (2003). The changing face of terrorism in Southeast Asia. *PacNet*. Retrieved March 10, 2015, from [http:// www.csis.org/media/csis/pubs/ pac0334.pdf](http://www.csis.org/media/csis/pubs/pac0334.pdf).
- Connor, T. O. (2009). *The Criminology of Terrorism: Theories and Models*. *Terrorism in America*. London: Jones and Bartlett Publishers, LLC.
- Creswell, J. W. & Plano, C. V. L. (2011). *Design and Conducting Mixed Methods Research*. (2nd ed.). California: Sage Publications.
- Croissant, A. (2005). Unrest in South Thailand: Contours, causes and consequences since 2001. *Strategic Insights*. 4(2), 1-17.
- Denhardt, R. B. & Denhardt, J. V. (2000). The new public service: Serving rather than steering. *Public Administration Review*. 60(6), 549-559.

- Higgins, J. M. & Vincze, J. W. (1986). **Strategic Management and Organizational Policy: Text and Cases (3rd ed.)**. New York: CBS International Editions.
- Jaikaew, A. (2010). An appropriated-administrative model of the three Southernmost provinces and application. **Songklanakarinn: Journal of Social Sciences and Humanities**. 16(6), 989-1011.
- Keet, M. (2005). **Causes of terrorism**. Retrieved November 25, 2014, from <http://www.meteck.org/causesTerrorism.html>.
- Manyin, M. E. ; Chanlett-Avery, E. ; Croin, R. ; Nicksch, L. A. & Vaughn, B. (2004). **Terrorism in Southeast Asia**. Retrieved May 12, 2015, from <http://oai.dtic.mil/oai/oai?verb=getRecord&metadataPrefix=html&identifier=ADA476229>.
- Mondy, R. W. ; Sharplin, A. & Flippo, E. B. (1988). **Management: Concepts and Practices**. Boston: Allyn and Bacon.
- Mongkolnchaiarunya, J. (1997). The Community Study for Development. **Teaching Material for Department of Community Development**. Bangkok: Faculty of Social Administration, Thammasat University. [in Thai].
- Nakata, T. (2010). Terrorism in Southernmost provinces: Main causes. **Songklanakarinn: Journal of Social Sciences and Humanities**. 16(6), 911 - 932. [in Thai].
- Puang-ngam, K. (2008). The lesson synthesis on community management for self-sufficiency of DLA: Case study of DLA in Japan. **Journal of Social Sciences**. 16(1), 5-20. [in Thai].
- Rabasa, A. & Chalk, P. (2012). **Non-Traditional Threats and Maritime Domain Awareness in the Tri –Border Area of Southeast Asia**. Santa Monica: RAND Corporation.
- Smith, A. L. (2004). Trouble in Thailand's Muslim South: Separatism, not global terrorism. **Asia Pacific Center for Security Studies**. 3(10), 1-4.
- Transparency International. (2004). **Annual Report Transparency International 2004**. Köllen Druck+Verlag GmbH: Berlin.
- Vangen, S. & Huxham, C. (2010). Introducing the theory of collaborative advantage. In Osborne, S (ed.). **The New Public Governance? Emerging Perspectives on The Theory and Practice of Public Governance**. London: Routledge.